วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2565

แรงผลักดันในการทุจริตของพนักงานในองค์กร กรณีศึกษา : อุตสาหกรรมบริการโลจิสติกส์ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

EMPLOYEES' FRAUD DRIVE THE CASE STUDY: LOGISTIC SERVICE INDUSTRY IN THE EASTERN ECONOMIC CORRIDOR

ธนชาติ เราประเสริฐ
Tanachart Raopraser

[1]คณะบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี
[1]Faculty of Business Administration and Service Industry,
King Mongkut's University of Technology North Bangkok, Prachinburi Campus
E-mail: tach_b@hotmail.com

Received: July 1, 2020
Revised: September 18, 2020
Accepted: September 22, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ผลักดันในเกิดการทุจริตในองค์กรตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริตและทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยดังกล่าว และ 2) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างสามเหลี่ยมการทุจริตกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร พนักงานด้านการเงินและบัญชีจำนวน 362 ราย เครื่องมือที่ใช้วัดเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 7 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โมเดลสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า 1) แรงกดดัน โอกาส และการให้เหตุผลเข้าข้างตนเองเป็นปัจจัยที่ผลักดันในเกิดการทุจริตในองค์กรและมีความสัมพันธ์กันในทางบวก และ 2) โมเดลสมการโครงสร้างสามเหลี่ยมการทุจริตมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่า RMSEA =0.042, TLI =0.967, CFI =0.974, CMIN/df =2.163, NFI =0.951, p-value=0.061 ซึ่งผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด ผลการวิจัยนี้ระบุถึงที่มาของการเกิดการทุจริตซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ในการวางแผนลดการทุจริตในองค์กรได้

คำสำคัญ

สามเหลี่ยมการทุจริต แรงจูงใจในการทุจริต องค์กร สมการโครงสร้าง เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ABSTRACT

This paper aims 1) to study the driving factors of fraud in organizations according to the fraud triangle theory and to test the relationship of such factors, and 2) to develop and check for consistency of the fraud triangle structural equation model with empirical data. The data were collected from a sample of 362 executives, finance and

accounting staffs. The implement used for measurement was a questionnaire with seven-point scale, and the data were analyzed using structural equation modeling.

The results indicated that; 1) pressure opportunity and rationalization are driving factors of fraud in organizations and positively related, and 2) fraud triangle structural equation model corresponded to the empirical data, where RMSEA =0.042, TLI =0.967, CFI =0.974, CMIN/df =2.163, NFI =0.951, p-value=0.061, which met the criteria set for the results of variable analysis. The findings identify the fraud factors which can be adapted to reduce corruption in the organizations.

Keywords

Fraud Triangle, Motivation for Fraud, Organization, Structural Equation Modeling, Eastern Economic Corridor

ความสำคัญของปัญหา

เมื่อประตูทางเศรษฐกิจเปิดออกสู่ประเทศเพื่อนบ้าน อุตสาหกรรมในประเทศไทยจำเป็นต้องพึ่งระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพเพื่อทำการขนส่งสินค้าที่สมบูรณ์แล้ว (Finished Products) หรือขนส่งวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิต (Raw Material) จากจุดกำเนิดไปยังจุดเป้าหมายของสินค้านั้น ๆ โลจิสติกส์ถือเป็นพื้นฐานที่สร้างความได้เปรียบจากคู่แข่ง หากธุรกิจใดมีการจัดการระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพก็จะสามารถลดต้นทุน รวมทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าได้โดยเฉพาะประโยชน์จากความคุ้มค่าในการขนส่งแต่ละครั้งและช่วยเพิ่มความสามารถในการรักษาสินค้าคงคลังได้อย่างเหมาะสม (Chaichan, 2012)

หนึ่งในแผนยุทธศาสตร์ภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ระบุให้ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรีและระยอง เป็นพื้นที่โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ด้วยทั้งสามจังหวัดมีลักษณะพื้นที่ที่สามารถเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อบ้านได้ง่าย โดยเฉพาะกลุ่ม CLMV ก่อให้เกิดการลงทุนพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการคมนาคมขนส่งโลจิสติกส์ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง The Greater Mekong Subregion (GMS) และภูมิภาคอาเซียนส่งผลให้จังหวัดทั้งสามเป็นที่ตั้งของเขตอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่มาก โดยข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกระบุสถิติการลงทุนในปี 2562 มีมูลค่าถึง 444,880 ล้านบาท และเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกยังเป็นที่ตั้งของบริษัทที่ให้บริการด้านโลจิสติกส์โดยตรงอยู่หลายแห่ง ส่งผลให้เกิดการแข่งขันทางธุรกิจที่ให้บริการด้านโลจิสติกส์ตามไปด้วย และทำให้ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมบริการโลจิสติกส์จำต้องปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อสร้างความแตกต่างให้กับการบริการของตน มีการแสวงหาทุนเพิ่มตลอดจนการลดต้นทุนในด้านต่าง ๆ ในการประกอบการ (Panyorattaroj, 2016)

จากรายงานของการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 พบว่า มีความเสี่ยงด้านความโปร่งใสในการดำเนินงานของบุคลากรในองค์กรและความเสี่ยงที่เกิดจากการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งอาจเกิดจากความ

ต้องการผลตอบแทนหรือผลประโยชน์อื่น ๆ ที่มากขึ้น ด้วยความโลภที่เป็นเหตุผลทำให้พนักงานในองค์กรกระทำการทุจริต หรืออาจเพราะการแข่งขันทางธุรกิจที่มีสูงทำให้องค์กรตกอยู่ในสภาวะกดดันจึงจำต้องแสวงหาช่องทางในการทุจริตในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อตอบสนองผู้บริหาร โดยเฉพาะการทุจริตในงบการเงิน (Fraudulent Statement) ที่มีการปรับแก้ไขข้อมูลทางการเงินของบริษัททำให้ผู้ลงทุนเห็นว่าผลการดำเนินงานดี ส่งผลให้บริษัทมีความน่าเชื่อถือในการลงทุนและยังทำให้หุ้นบริษัทมีมูลค่าที่สูงขึ้นได้ (Narodomkul & Rodwarn, 2011)

ทฤษฎีที่พยายามอธิบายในเรื่องการทุจริตของพนักงานในองค์กรมีอยู่หลายทฤษฎี เช่น ทฤษฎีหัวหน้า - ตัวแทน (Principal - Agent Problem Theory) หรือทฤษฎีการขัดกันแห่งประโยชน์ (Conflict of Interests Theory) แต่ทฤษฎีได้รับการยอมรับมากที่สุดในการอธิบายว่าเหตุใดพนักงานจึงทำการทุจริต คือ ทฤษฎีที่เรียกว่า "สามเหลี่ยมการทุจริต" หรือ "Fraud Triangle" ของ Donald Cressey (1953) ที่ระบุถึงมูลเหตุที่ทำให้คนธรรมดาทำการทุจริต ซึ่งประกอบไปด้วย แรงกดดัน (Pressure) โอกาส (Opportunity) และการให้เหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) โดยปัจจัยแรกแรงกดดัน (Pressure) เป็นปัจจัยจูงใจที่ทำให้คนทำการทุจริต ซึ่งแรงกดดันนั้นอาจมาจากความกดดันจากหัวหน้างาน ภาระหนี้สิน ภาวการณ์แข่งขันที่สูงหรือความต้องการทำกำไรให้ได้ตามเป้าหมายเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับผู้ร่วมลงทุน ซึ่งแรงกดดันเป็นตัวจูงใจให้เกิดความอยากหรือความต้องการในการทุจริต โอกาส (Opportunity) คือ ช่องทางในการเข้าไปมีส่วนในการทุจริต อาจเกิดได้จากการได้รับโอกาสจากผู้อื่นหรือการแสวงหาช่องทางในการกระทำผิดด้วยตนเองเพื่อได้รับผลประโยชน์ตอบแทนที่ตนเชื่อว่าคุ้มค่าที่จะเสี่ยง อาจเกิดจากควบคุมดูแลที่ไร้ประสิทธิภาพหรือช่วงว่างของกฎระเบียบต่าง ๆ ที่สามารถนำไปสู่การทุจริตได้ และการให้เหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) คือความเชื่อว่าตนเองมิได้ผิดที่ทำการโกงหรือทุจริต โดยอ้างว่าที่ตนเองต้องกระทำการทุจริตนั้นเกิดจากความจำเป็น หรือเกิดจากสิ่งที่เหมาะสมแล้วในมุมความคิดของผู้กระทำผิดเอง เช่นการโกงเงินบริษัทเพราะบริษัทให้ค่าตอบแทนน้อยไม่ยุติธรรม หรือการทุจริตเพราะเห็นว่าเป็นเรื่องปกติที่คนอื่น ๆ ก็ได้กระทำเช่นกัน กล่าวคือการให้เหตุผลเข้าข้างตนเองคือการสร้างข้ออ้างเพื่อความชอบธรรมในการทุจริต ด้วยปัจจัยทั้งสามนั้นก่อให้เกิดการทุจริตได้ดังนั้นผู้บริหารควรตะหนักถึงปัจจัยเหล่านี้ที่อาจเป็นเหตุให้พนักงานหรือตนเองทุจริตเพื่อที่จะวางแนวทางป้องกันการเกิดทุจริตได้

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดการทุจริตอันประกอบด้วยแรงกดดัน (Pressure) โอกาส (Opportunity) และการให้เหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) มีความสัมพันธ์กันหรือไม่

2. โมเดลสมการโครงสร้างสามเหลี่ยมการทุจริตอุตสาหกรรมบริการโลจิสติกส์ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ผลักดันในเกิดการทุจริตในองค์กรตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริตและทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยดังกล่าว

2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างสามเหลี่ยมการทุจริตกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเริ่มจากการศึกษาวิจัยสืบค้นข้อมูล (Exploratory Research) งานวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) และการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 362 ชุด โดยวิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากผู้บริหาร บุคลากรฝ่ายการเงินและบัญชีของบริษัทในอุตสาหกรรมบริการโลจิสติกส์ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในการนี้ได้ทำการเก็บแบบสอบถามในขั้นต้นทั้งหมด 384 ชุด และได้คัดกรองแบบสอบถามที่มีปัญหาออกจนเหลือแบบสอบถามที่ได้การได้ทั้งหมด 362 ชุดซึ่งเพียงพอต่อการดำเนินการทางสถิติด้วยวิธีสมการโครงสร้าง (Structural equation modeling หรือ SEM) ตามที่ Kline (2011) กล่าวไว้ว่าจำนวนแบบสอบถามควรมีจำนวน 5 ถึง 10 แบบสอบถามต่อ 1 ตัวแปรแฝง หรือที่ Hair, Babin, Anderson & Black (2018) ได้ระบุไว้ว่ากลุ่มตัวอย่างควรมีมากกว่า 100 ชุด หรือ 10 ชุดต่อ 1 ตัวแปรแฝง งานวิจัยนี้มีตัวแปรสังเกตได้ทั้งสิ้น 14 ตัวแปร ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างควรมีอย่างน้อยเท่ากับ 14 x 10 = 140 ตัวอย่าง

โดยข้อมูลเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 83.14 อายุ 30-39 ปี ร้อยละ 54.41 ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 67.40 อายุการทำงานเฉลี่ยมากกว่า 4 ปีร้อยละ 71.54

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริตของ Donald Cressey ได้ระบุไว้ว่าพนักงานสามารถกระทำการทุจริตได้หากเกิดปัจจัยทั้ง 3 ครบในชีวิตของเขา ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้แนวคิดเกี่ยวทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริตประกอบไปด้วย แรงกดดัน (Pressure) โอกาส (Opportunity) และการให้เหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) โดยสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพต่อไปนี้

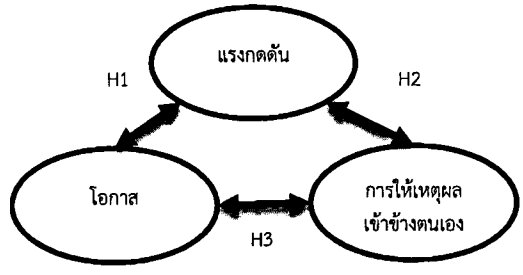

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัยสามเหลี่ยมการทุจริตในอุตสาหกรรมบริการโลจิสติกส์ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

สมมติฐานการวิจัย

H1: แรงกดดันในการทำทุจริตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับโอกาสในการทำทุจริต

H2: แรงกดดันในการทำทุจริตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเข้าข้างตนเองในการทุจริต

H3: โอกาสในการทำทุจริตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเข้าข้างตนเองในการทุจริต

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือแบบสอบถามที่ได้ทำการประยุกต์มาจากเครื่องมือประเมินความเสี่ยงในเรื่องทุจริต (Fraud Risk Assessment Tool: FRA Tool) ของสมาคมผู้ตรวจสอบการทุจริต (Association of Certificated Fraud Examiners: ACFE) โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด 14 คำถาม ประกอบไปด้วยคำถามด้านแรงกดดันที่เอื้อให้เกิดการทุจริตจำนวน 5 ข้อ ด้านโอกาสที่เอื้อให้เกิดการทุจริตจำนวน 5 ข้อ และด้านการมีเหตุผลเข้าข้างตนเองที่อาจส่งผลให้กระทำการทุจริตจำนวน 4 ข้อ โดยในทุกข้อคำถามใช้มาตรวัดลิเคิร์ท (Likert scale) 7 ระดับโดย 1 แสดงถึงไม่เห็นด้วยมากที่สุด และ 7 แสดงถึงเห็นด้วยมากที่สุด

การทดสอบคุณภาพของแบบสอบถามใช้วิธีการหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยการหาค่าความเที่ยงตรงใช้เทคนิค Index of item objective congruence (IOC) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านให้ค่า IOC มากกว่า 0.5 ในทุกข้อคำถามแสดงว่าคำถามมีความสอดคล้องกับหัวข้อ (Kesang, 2016) และใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis หรือ CFA) เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant validity) และความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (Convergent validity) สำหรับการหาความเชื่อมั่นใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิแอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

Variables	Cronbach's alpha	Factor Loadings
แรงกดดัน	0.809	0.68-0.87
โอกาส	0.828	0.71-0.82
การให้เหตุผลเข้าข้างตนเอง	0.778	0.64-0.79

ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพบว่าค่าสัมประสิทธิแอลฟาของตัวแปรทุกตัวมีค่ามากกว่า 0.7 ในส่วนของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) พบว่าค่าองค์ประกอบมาตรฐาน (Standard factor loading) ของแต่ละตัวแปรสังเกตได้มีค่ามากกว่า 0.5 ซึ่งแสดงถึงความเที่ยงตรงเชิงจำแนกและความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (Hair, Babin, Anderson & Black, 2018)

Hair, Babin, Anderson & Black (2018) ได้แนะนำไว้ว่าควรมีการรายงานการวัดค่าภาวสารูปสนิทดี (Goodness of fit) เพื่อให้ภาพรวมของแบบจำลองที่ดีที่สุด ซึ่งการทดสอบภาวสารูปสนิทดี

(Test of goodness of fit) ในงานวิจัยนี้ได้นำมาตรการวัดและแนวทางปฏิบัติมาจากการทบทวนวรรณกรรมดังแสดงในตารางที่ 2

ผลการวิจัย

ผลการการทดสอบภาวสารูปสนิทดีของโมเดลสมการโครงสร้างสามเหลี่ยมการทุจริตในอุตสาหกรรมบริการโลจิสติกส์ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก กับข้อมูลเชิงประจักษ์ถูกแสดงที่ภาพที่ 2 แสดงถึงระดับความพอดีที่ยอมรับได้ของโมเดล SEM ที่ได้ผ่านเกณฑ์ทั้งหมดที่ถูกแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เกณฑ์ภาวสารูปสนิทดี (Goodness of fit indices)

Items	Criteria
Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)	<0.08, preferably under 0.05 (Browne & Mels, 1990)
Tucker-Lewis Index (TLI)	The closer to 1.0, the better. Recommended is higher than 0.90 (Bentler, 1992)
Comparative Fit Index (CFI)	The closer to 1.0, the better. Recommended is higher than 0.90. Values close to 1.0 indicate perfect fit (Hu & Bentler, 1999)
Parsimonious fit measures (model parsimony) Normed Chi-square (CMIN/df)	Recommended level: lower limit 1.0, upper limit 3.0 or as high as 5.0 ($1.0 < \chi/df < 5.0$) (Hair, Babin, Anderson & Black, 2018)
Normed Fit Index (NFI)	The closer to 1.0, the better. Recommended is higher than 0.90 (Kline, 2011)
p-value	p-value greater than 0.05 (Fatima & Razzaque, 2014)

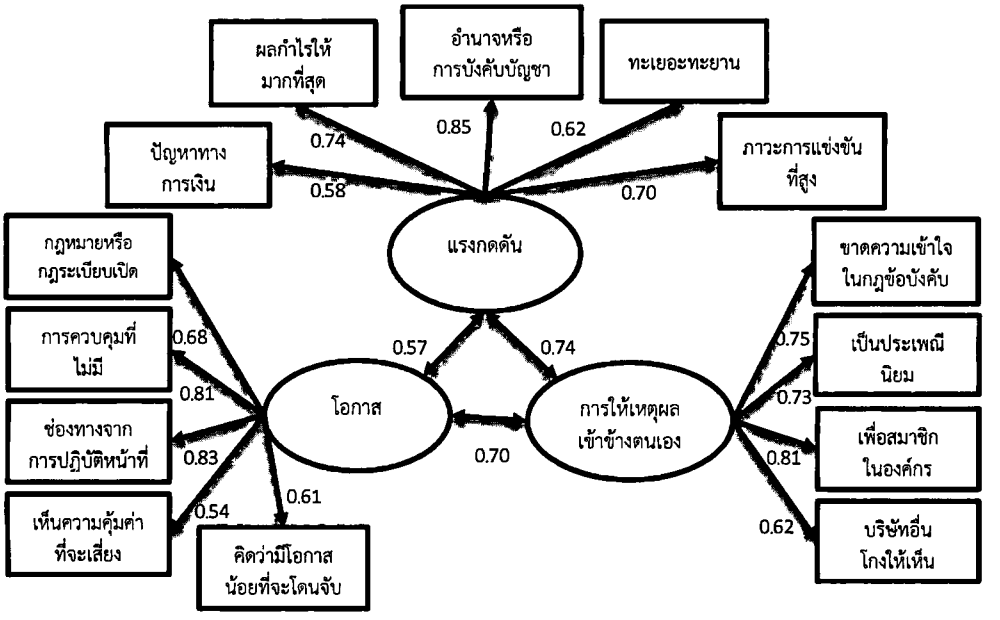

RMSEA =0.042, TLI =0.967, CFI =0.974, CMIN/df =2.163, NFI =0.951, p-value=0.061

ภาพที่ 2 โมเดลสมการโครงสร้างสามเหลี่ยมการทุจริตในอุตสาหกรรมบริการโลจิสติกส์ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

หลังจากได้ทดสอบภาวสารูปสนิทดีของโมเดลสมการโครงสร้างแล้ว กระบวนการต่อไป คือ การใช้การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้ค่าความสัมพันธ์ (Correlation) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัยดังแสดงในภาพที่ 2

ในภาพที่ 2 แสดงถึงผลสถิติการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่ให้ผลยอมรับในทุกสมมติฐานของงานวิจัย ในการทดสอบสมมติฐานแรกพบว่าแรงกดดันในการทำทุจริตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับโอกาสในการทำทุจริตด้วยค่าความสัมพันธ์ที่ 0.57 ที่ระดับนัยสำคัญ p <0.01 สมมติฐานที่สอง พบว่า แรงกดดันในการทำทุจริตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเข้าข้างตนเองในการทุจริต ค่าความสัมพันธ์ที่ 0.74 ที่ระดับนัยสำคัญ p <0.01 และการทดสอบสมมติฐานที่สาม พบว่า โอกาสในการทำทุจริตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเข้าข้างตนเองในการทุจริตด้วย ค่าความสัมพันธ์ที่ 0.70 ที่ระดับนัยสำคัญ p <0.01 ส่วนตัวแปรสังเกตได้ของแรงกดดันในการทำทุจริตมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระหว่าง 0.58-0.85 โดยแรงกดดันที่ก่อให้เกิดการทุจริตเกิดจากอำนาจหรือการบังคับบัญชาของผู้บริหารเป็นลำดับแรกและปัญหาทางการเงินของพนักงานมีส่วนน้อยที่สุดที่ก่อให้เกิดแรงกดดันในการทุจริต ส่วนตัวแปรสังเกตได้ของโอกาสในการทำทุจริตมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระหว่าง 0.54-0.83 โดยโอกาสในการทำทุจริตเกิดจากช่องทางจากการปฏิบัติหน้าที่มิชอบของพนักงานมากที่สุดและน้อยที่สุดคือการที่พนักงานเห็นว่าคุ้มค่าที่จะเสี่ยงในการทุจริต และท้ายสุดตัว

แปรสังเกตได้ของการให้เหตุผลเข้าข้างตนเองมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระหว่าง 0.62-0.81 ด้วยพนักงานให้เหตุผลในเรื่องการทุจริตเพื่อสมาชิกทุกคนในองค์กรมากที่สุดและการที่พนักให้เหตุผลว่าเห็นตัวอย่างการโกงจากบริษัทอื่นมีส่วนน้อยที่สุด โดยผลสรุปทางสถิติของการทดสอบสมมติฐานสำหรับ H1-H3 สรุปได้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าความสัมพันธ์ (Correlations)

Hypotheses	Correlation	Estimate	S.E.	C.R.	p
H1: แรงกดดันในการทำทุจริต ↔ โอกาสในการทำทุจริต	0.57	0.542	0.034	0.562	***
H2: แรงกดดันในการทำทุจริต ↔ การให้เหตุผลเข้าข้างตนเอง	0.74	0.714	0.089	1.562	***
H3: โอกาสในการทำทุจริต ↔ การให้เหตุผลเข้าข้างตนเอง	0.70	0.732	0.132	1.201	***

*** significant at the 0.01 level

อภิปรายผล

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างแรงกดดัน (Pressure) โอกาส (Opportunity) และการให้เหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) และพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างสามเหลี่ยมการทุจริตกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากผลการศึกษาพบว่าแรงกดดันในการทำทุจริต การมีโอกาสในการทุจริตและการให้เหตุผลเข้าข้างตนเองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.57, 0.74 และ 0.70 ตามลำดับซึ่งสนับสนุนสมมติฐานทุกข้อ

โดยจากการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 แรงกดดันในการทำทุจริตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับโอกาสในการทำทุจริตพบว่าแรงกดดันเพียงปัจจัยเดียวไม่ส่งผลต่อการกระทำการทุจริต หากแต่จำต้องมีโอกาสหรือช่องทางในการกระทำการทุจริตร่วมจึงจะเป็นเหตุจูงใจให้เกิดการทุจริตได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Hooper & Fornelli (2010) ที่กล่าวว่าแม้ว่าจะมีความกดดันสูง การฉ้อโกงทางการเงินไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากไร้ซึ่งโอกาส นอกจากนั้น Srivastava, Mock, & Turner (2009) ระบุว่าถึงแม้ว่าจะมีแรงจูงใจในการกระทำการทุจริตมากเพียงใด บุคคลนั้นจะไม่ทำการทุจริตหากมองไม่เห็นถึงโอกาสในการกระทำ

จากการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 พบว่า แรงกดดันในการทำทุจริตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเข้าข้างตนเองในการทุจริต โดยผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ Rae & Subramanian (2008) และ Wilson (2006) ที่ว่าการหาเหตุผลเข้าข้างตนเองเป็นเหตุของพฤติกรรมการทุจริต เนื่องจากการหาเหตุผลเข้าข้างตนเองคือการโต้แย้งทางศีลธรรมและจริยธรรมในตนเองเพื่อจะกระทำการทุจริต โดยเฉพาะ Hooper & Fornelli (2010) ได้กล่าวเสริมไว้ว่าเมื่อเกิดความ

กดดันหรือแรงจูงใจเพิ่มขึ้นบุคคลจะมีแนวโน้มที่จะสร้างหรือหาเหตุผลเข้าข้างตนเองเพื่อที่จะทำการทุจริตในที่สุด

ในการทดสอบสมมติฐานข้อสุดท้ายพบว่าโอกาสในการทำทุจริตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเข้าข้างตนเองในการทุจริต ด้วยบุคคลจะหาข้อแก้ต่างให้กับตนเองเมื่อสบช่องทางในการทำการทุจริต ซึ่งสอดคล้องกับที่ Abdullahi, Mansor, & Nuhu (2015) และ Howe & Malgwi (2006) ได้ระบุไว้ว่าโอกาสและการหาเหตุผลเข้าข้างตนเองมีความสัมพันธ์กันระหว่างกัน โดยการให้เหตุผลเข้าข้างตนเองในการทุจริตจะเป็นสะพานเชื่อมระหว่างแรงจูงใจหรือแรงกดดันและโอกาสในการกระทำการทุจริตเพื่อที่จะฉ้อโกง

เมื่อพิจารณาโมเดลสมการโครงสร้างสามเหลี่ยมการทุจริตในอุตสาหกรรมบริการโลจิสติกส์ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจ EEC กับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดดังที่แสดงในตารางที่ 2 ประกอบไปด้วย ค่า Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) =0.042 ที่มีค่าน้อยกว่า 0.05 ค่า Tucker-Lewis Index (TLI) =0.967 ค่า Comparative Fit Index (CFI) =0.974, และ Normed Fit Index (NFI) = 0.951 ซึ่งทั้งสามค่าควรจะสูงกว่า 0.90 แต่ไม่ควรเกิน 1 ค่า Parsimonious fit measures (model parsimony) Normed Chi-square (CMIN/df) =2.163 ที่ควรมีค่ามากกว่า 1 แต่น้อยกว่า 5 และสุดท้ายค่า p-value=0.061 ที่มีค่ามากกว่า 0.05 แสดงให้เห็นได้ว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ประโยชน์จากการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นการบูรณาการทางทฤษฎีเพื่อสร้างโมเดลสมการโครงสร้างเกี่ยวกับสามเหลี่ยมการทุจริตในอุตสาหกรรมบริการโลจิสติกส์ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกซึ่งแสดงให้เห็นถึงปัจจัยจูงใจให้เกิดการทุจริตและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้งสาม ซึ่งงานวิจัยนี้จะอีกหนึ่งองค์ความรู้ในวรรณกรรมเกี่ยวกับแรงผลักดันในการก่อทุจริตที่ผู้บริหารองค์กรสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสกัดกั้นการทุจริต เพื่อสร้างความโปร่งใส (Transparency) ในการดำเนินงานของพนักงานในองค์กร ซึ่งเป็นหลักสำคัญของบริษัทภิบาล (Corporate Governance) ที่นำมาซึ่งการบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดบางประการโดยประการแรก การสำรวจโดยใช้แบบสอบถามไม่สามารถให้เหตุผลและข้อมูลเชิงลึกในมูลเหตุจูงใจในการก่อทุจริต ประการที่สองกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารพนักงานด้านการเงินและบัญชีเท่านั้นมิได้รวมถึงพนักงานในแผนกอื่น ๆ ซึ่งอาจให้ข้อมูลในมุมที่แตกต่างออกไป ประการสุดท้ายงานวิจัยนี้ใช้ทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle Theory) ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตเพียงสามปัจจัยเท่านั้น ดังนั้นงานวิจัยในอนาคตควรมีการพิสูจน์ตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการจูงใจในการเกิดการทุจริตได้ และอาจใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเสริมเพิ่มเติมให้มีความสมบูรณ์และน่าสนใจเพิ่มขึ้น

ในแนวทางที่อาจเป็นการป้องกันการเกิดทุจริตจากปัจจัยทั้งสามนั้นกระทำได้โดยการสกัดกั้นโอกาสในการเกิดทุจริต หรือพยายามลดแรงกดดันทั้งในเรื่องงานและชีวิตส่วนตัว ทั้งนี้อาจกระทำได้

โดยการมอบนโยบายที่ชัดเจนจากผู้บริหาร หรือการฝึกอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกบุคลากรในองค์กรให้มีความซื่อสัตย์สุจริต พร้อมสร้างกลไกการป้องกันการทุจริต โดยผู้บริหารหรือหัวหน้างานควรกำกับควบคุมดูแลอย่าใกล้ชิดให้เป็นไปตามระเบียบข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อลดโอกาสในการกระทำการทุจริตต่อหน้าที่

References

Abdullahi, R., Mansor, N. & Nuhu, M.S. (2015). Fraud triangle theory and fraud diamond theory: Understanding the convergent and divergent for future research. **European Journal of Business and Management**, 7(28), 30-37.

Bentler, P. (1992). On the fit of models to covariance and methodology to the Bulletin. **Psychological Bulletin**, 112(3), 400-404.

Browne, M. W. & Mels, G. (1990). **RAMONA user's guide**. Ohio: Department of Psychology, Ohio State University.

Chaichan, T. (2012). **kān̆chatkān lōc̆hittik samrap kānthō̜ngthīeo nai ʻamphœ̄ wang nam khīeo c̆hangwat Nakhō̜n Rātchasīmā** [Tourism logistics management for Wang Nam Kiew district in Nakhon Ratchasima Province] (Research report). Thailand: Suranaree University of Technology Intellectual Repository.

Cressey, D. R. (1953). **Other people's money: a study in the social psychology of embezzlement**. Glencoe, IL: The Free Press.

Fatima, J. K. & Razzaque, M. A. (2014). Service quality and satisfaction in the banking sector. **International Journal of Quality & Reliability Management**, 31(4), 367-379.

Hair, J. F., Babin, B. J., Anderson, R. E. & Black, W. C. (2018). **Multivariate data analysis.** (8th ed). London, UK: Cengage Learning EMEA.

Hooper, M. J. & Fornelli, C. M. (2010). **Deterring and detecting financial fraud: A platform for action** (Research report). United States: The Center for Audit Quality.

Howe, M. A. & Malgwi, C. A. (2006). Playing the ponies: A $ 5 million embezzlement case. **Journal of Education for Business**, 82(1), 27–33.

Hu, L. T. & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. **Structural Equation Modeling**, 6(1), 1-55.

Kesang, P. (2016). **kān̆wic̆hai patibatkān** [Action Research]. Bangkok: Chulalongkorn University Press.

Kline, R. B. (2011). **Principles and practice of structural equation modeling.** (3rd ed). New York: The Guilford Press.

Narodomkul, P. & Rodwarn, P. (2011). kān thutčharit khǭng phanakngān nai ʻongkǭn thurakit [Corruption of employees in business organizations]. **Chulalongkorn Business Review,** 33(130), 1-13.

Panyorattaroj, S. (2016). kān čhatkān lǒčhittik thī mī phon tǭ khwāmsāmāt nai kān khǣngkhan khǭng phūprakǭpkān phalittaphan klum khrūangpandinphao tambon koˌ kret ʻamphœ̄ Pākkret čhangwat nonthaburī [Logistics management relate to a competitive advantage of the entrepreneur pottery industry in Tambon Ko Kret, in Pak Kret District, Nonthaburi]. **Journal of Humanities and Social Sciences Rajapruk University,** 2(2), 91-100.

Rae, K. & Subramaniam, N. (2008). Quality of internal control procedures: Antecedents and moderating effect on organisational justice and employee fraud. **Managerial Auditing Journal,** 23(2), 104-124.

Srivastava, R. P., Mock T. J. & Turner, J. L. (2009). Bayesian and belief-functions formulas for auditor independence risk assessment. **International Journal of Auditing,** 13(3)162-183.

Wilson, I. (2006). Regulatory and institutional challenges of corporate governance in post banking consolidation Nigeria. **NESG Economic Indicators,** 12(2), 55-63.